

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskuksen lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, työttömyysturvalain muuttamisesta annettua lakia ja kumottavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 12 luku, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 ja 2 § sekä työllisyyden edistämisen kuntakoikeilusta annetun lain 13 §. Muutokset koskisivat ansiopäivärahan määrää, palkansaajan työssäoloehdon kertymistä sekä kuntien velvollisuutta järjestää kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus eräille työttömille työnhakijoille.

Hallituksen esitysluonnoksessa on kuvattu muutosten vaikutuksia työeläkkeisiin. Eläketurvakeskus keskittyy lausunnossaan tuolta osin muutamaaan mahdollisesti täsmennystä vaativaan kohtaan.

Ansiopäivärahan tason alentamisen vaikutukset eläkkeisiin:

Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan taso alenisi portaittain työttömyyspäivärahan keston mukaan. Hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, että porrastuksella ei ole vaikutusta työeläkekertymiin, koska porrastus ei muuttaisi eläkekertymän laskennassa käytettävää perustepalkkaa.

Ansiopäivärahan porrastuksella ja muilla esityksen muutoksilla voi kuitenkin välillisesti olla vaikutusta sairausvakuutuslain mukaisilta päiväraha-ajoilta karttuvan eläkkeen määrään. Näin voisi käydä, jos työttömyyspäiväraha-aikaa osuu sairauspäivärahan työtulon laskentajaksolle.

Lausuttavaa palkkatuettua työtä ja työssäoloehdotusta koskevasta ehdotuksesta?

-

Lausuttavaa työllistämismääräysten ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

-

Lausuttavaa työttömyysturvavaroja koskevasta ehdotuksesta?

-

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdotusta ja ansiopäivärahan määrää koskevista ikäsidoista poikkeuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Hallituksen esitysluonnoksen sivun 53 taulukossa on kuvattu lisäpäiväoikeuden ja enimmäiskeston alkamisen suhdetta ikäluokittain. Taulukossa todetaan vuosi, jolloin ikäluokka siirtyy viimeistään vanhuuseläkkeelle. Kyseessä on täsmällisemmin vuosi, jolloin ikäluokka on viimeistään täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeelle siirtyminen voi tapahtua myös myöhemmin.

Kyseisessä taulukossa pitäisi olla ikäluokalle 1959 vuoden 2023 sijaan vuosi 2024 ja ikäluokalle 1965 vuoden 2030 sijaan 2031. Ikäluokalle 1965 arvioitu alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta ja 2 kuukautta.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Vaikutukset työeläkemenoon ja -maksutason:

Hallituksen esitysluonnoksen sivulla 69 todetaan, että esitetyt muutokset alentaisivat Työllisyysrahaston osuutta vuotuisista työeläkekustannuksista (TR-osuutta) arviolta noin 65 miljoonalla eurolla.

TR-osuudella rahoitetaan mm. ansiosidonnaisten työttömyysetuuksien perusteella karttuneita työeläkekustannuksia. Työllisyysrahasto tilittää osuuden työeläkejärjestelmälle Eläketurvakeskuksen välityksellä.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että TR-osuuden muutos heikentäisi lyhyellä aikavälillä työeläkejärjestelmän rahoitusta vuosittain noin 0,06 – 0,07 prosenttiyksiköllä suhteessa vakuutettuun tuloon. Lisäksi voidaan todeta, että eläkekattumien alenemat vähentäisivät pitkällä aikavälillä työeläkemenoja. Jos esitetyillä muutoksilla olisi työllisyyttä kasvattavia vaikutuksia, niin se taas lisäisi työeläkemaksutuloa ja pitkällä aikavälillä työeläkemenoja.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Wuorenjuuri Carita

Eläketurvakeskus - Lausunto on käsitelty ETK:n johtoryhmässä 18.1.2024,
allekirjoittajat Allan Paldanius ja Karoliina Kiuru (valmistelija Jaakko Aho)